

: Posamezna številka 6 vinarjev :

JUTRO — ob 2. jutraj, ob ponedeljkih ob 10. dopoldne. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1-30, dostavljanjem na dom K 1-50; s pošto mesečno K 30—, polletno K 10—, četrtletno K 5—, mesečno K 1-30. Za inostranstvo celotno K 30—.

Telefon številka 303.

JUTRO

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

: Posamezna številka 6 vinarjev :

Uredništvo in upravnistvo je v Frančiškanski ulici 3. Dopisi se pošiljajo uredništvu, naročnina upravnistvu. Neprankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglaševanje plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju popust. Za odgovor je priložiti namko.

Telefon številka 303.

Kapitulacija Nemčije pred Francijo.

Marokanska zadeva, ki je toliko časa razburjala Evropo in so postale radi nje razmere med obema rivaloma v Maroku, med Nemčijo in Francijo, večkrat tako napete, da se je pričakovalo vsakega hipa izbruh velike vojne, to težko vprašanje, radi katerega bi nastala lahko velika evropska vojna, je za sedaj rešeno in vsaka nevarnost oboroženega konflikta med Nemčijo in Francijo radi Maroka je za sedaj odstranjena.

Nemčija in Francija sta se za enkrat že pobotali in sklenili sporazum, in sicer tako, da je Francija dobila zelo veliko, Nemčija pa zelo malo, in sicer še to samo zato, da se reši forma, da se ne bi moglo reči, da je pred Francijo kapitulirala popolnoma in na celi črti, ker da je kapitulirala, o tem ni nobenega dvoma, to priznavajo Nemci sami in se jezijo, ker so jih Francozi, največji njihovi sovražniki, zopet enkrat osramotili.

Francija je hotela dobiti protektorat nad veliko in bogato deželo Maroko, kar pomeni — z drugimi besedami povedano — da je hotela imeti Maroko za sebe, Nemčija je pa mislila, da so s tem tangirani njeni interesi, ker ona hoče postati na vsak način kolonialna država, da bi bila tudi v tem oziru vsaj približno enaka Angliji, ki ima ogromne kolonije po celi zemeljski obli. In ker si hoče pridobiti Nemčija čimveč kolonij ravno v Afriki, je bila zelo ljubosumna na Francijo radi njenih velikih uspehov v velikem delu Afrike, radi francoskih uspehov v Maroku so pa postali Nemci kar divji in nemška diplomacija je nastopila prav odločno proti temu, da bi prišel Maroko pod francoski protektorat.

Nastal je spor in dolgo so se vrtili med Francijo in Nemčijo pogajanja, pri katerih so Francozi odnehali malo, prav malo, Nemci pa zelo veliko, ker sporazum se je dosegel na ta način, da dobi Francija protektorat nad Marokom, bistvene koncesije, ki jih je dala za to Francija Nemčiji, so pa naslednje:

Francija odstopi del svojega Konga Nemčiji, ta pa odstopi za to Franciji del svojega Kameruna. V marokanski banki bosta „zaupnika“ in sicer eden v predsedništvu in eden v ravnateljstvu. Nemški industrijalci bodo smeli graditi male železnice, ki jih bodo smeli priključiti progam velikih francoskih železnic. Spori med Nemci in Francozi se bodo reševali pred posebnimi sodišči, ki jih bodo sestavljali: francoski in nemški konzul in en marokanski uradnik, proti razsodbam tega sodišča bo dovoljen priziv na posebnega sodnika, ki ga določita sporazumno francoski in nemški poslanik.

Ako vzamemo, da je postal Maroko sedaj neke vrste francoska kolo-

nija, proti čemur so Nemci v začetku tako odločno nastopili in niso hoteli o tem ničesar niti slišati, potem ni trditve, da je francoska diplomacija v tem vprašanju nemško diplomacijo premagala in da je Nemčija pred Francijo kapitulirala, čisto nič pretirana, kar se vidi posebno iz naslednjega:

Nemški državni tajnik v kolonialnem uradu (minister kolonij) Lindquist odstopi, ker ne more prevzeti odgovornosti za teritorialne koncesije Franciji, v nemškem Kamerunu in ker smatra koncesije, ki jih da Francija Nemčiji v Kongu za nezadostne. Res je, Nemčija dobi od Francije v Kongu velik teritorij od 300.000 kvadratnih kilometrov ali ta teritorij je širok komaj 10 kilometrov, zelo nerodovit, razen tega se bo pa francoska plovba ugovirano vršila na rekah Kongo in Ubangi neovirano; zato mora pa Nemčija odstopiti Franciji 16.000 kvadratnih kilometrov svojega rodovitnega Kameruna in dovoliti Franciji zgradbo železnice skozi nemško ozemlje do reke Benue, pritoka reke Niger.

Iz dejstva, da radi takega sporazuma odstopi s svojega položaja nemški kolonialni minister, ker smatra ta sporazum za škodljiv Nemčiji, ter ne more prevzeti zanj odgovornosti pred parlamentom, se jasno vidi, koliko je morala Nemčija odnehati od prvotnih svojih zahtev in s kako težkim srcem je podpisala marokanski, oz. afriški dogovor s Francijo, ki pomeni za njo popolno kapitulacijo.

Pri Sedanu je kapituliral Napoleon III. pred Bismarkom in Moltkejem, ali kapituliral je po nesrečni vojni, ko je bil skupaj s svojo armado obkrojen od vseh strani in zajet, sedaj je pa kapitulirala Nemčija pred Francijo, ne da bi počila ena sama puška, ker se Nemčija Francozov in njihovih zaveznikov boji in zato je kapitulirala raje brez vojne, kakor da bi bila v to in morda še kaj hujšega prisiljena po kaki nesrečni vojni.

Našel se je nekdo, pred katerim imajo tudi nad vse prevzetni Nemci respekt — in to nas navdaja z odkritosrčnim veseljem.

Iz slovenskih krajev.

Z Jesenic se nam poroča: Kritika razmer na tukajšnjem kolodvoru v četrtkovni številki „Jutra“ ni bila opravljena in dopisnik Vas je brezvestno mistificiral. Plačniki natakari R. O. je popolnoma na svojem mestu in vsi gosti so z njim zadovoljni, ali ako je nekega železničarja zahteval, da bi naprej plačal, mu tega nihče ne more zameriti, ker dotični železničar je znan kot človek, ki rad „ljudi“ ne da bi plačal, natakari je pa oškodovan in ker njegov zaslužek ni tako velik, da bi mogel plačevati tuje gostilniške račune, mu noben pameten človek ne more zameriti, ako zahteva od takega „gosta“ takojšnjo plačilo. Toliko, da se popravi krivica, storjena gotovo proti volji uredništva

poštenemu človeku. (Te vrstice smo prejeli od našega zaupnika in nimamo nobenega vzroka, da ne bi verovali njegovim trditvam; obžalujemo, da smo nehote storili krivico g. R. O., naše dopisnike pa prosimo, da bi nam poročali samo resnico, ker kdor nas enkrat mistificira, naj nam nikdar ničesar več ne pošlje, ker bo romalo vse — v koš! Uredništvo.)

Iz Mekinje. Naše pokopališče leži tik cerkve, župnišča in samostana sredi vasi in je zelo malo za tako obsežno župnijo. Kaka nevarnost ob nalezljivih boleznih, recimo o koleri. Mesto da se je zidal veličasten družinski dom, bi bilo iz higienskih ozirrov bolj umestno, ako bi se poprej prestavilo pokopališče kam vun na prosto, recimo pod gozd proti Zduši. Ali ni škoda lepih nunc, so tako fest punce, imajo tako lepe noske, ako bi nastala kaka bolezen. Toda mi „Slovenčevci“ in „Domoljubarji“ vedno ta pravo zadenemo, ako ravno smo mračnjaki in se lovimo po temi.

DNEVNE VESTI.

Na kaj so ponosni naši klerikalci! Sobotni „Slovenec“ omenja „Tagespost“, ki pravi, da so Poljaki in Slovenci edini, ki v parlamentu skupaj držijo in zato vslika „Slovenec“. Na to smo ponosni. To je tudi garancija, da delo naših poslancev na Dunaju ne bo brezuspešno. Dotim je vse drugo razbito, stoji naš klub trdno in je pri vseh velikih akcijah na svojem mestu. No, do sedaj je bilo teh t. zv. „velikih akcij“ že dosti, ali mi ne vidimo nobenih uspehov klerikalnega kluba, ki „vedno trdno stoji“, t. j. stoji vedno na „Habt Acht!“ pred vsako vlado...

Zelo gniljivo. „Slovenec“ poroča o nekem misijonu med ogrskimi Slovenci in pravi: „Bolniki so si na noge in roke cunjice ovili in po štirih lazilih v cerkev, druge so privlačili na voziki.“ Ti bolniki bi pač bolje storiili, ko bi doma ostali in se zdravili, ne pa nakopavali si na tak način nove bolezni.

„Slovenska Straža“ hoče ustanoviti ljudske knjižnice in apelira na slovensko občinstvo, da bi ji pošiljalo knjige, posebno — molitvenike in katekizme. In klerikalci hočejo, da bi se govorilo o delovanju „Slovenske Straže“ — resno!

Ne vleče, ne! „Slov. Narod“ je te dni konstatiral, da ime S. K. S. Z. (Slov. krščansko-socialna zveza) v Ljubljani ne vleče in je to svojo trditve dokazal z dejstvom, da se tega imena sramujejo celo klerikalci, ki so na lepkih, s katerimi vabijo na ne-kake „poučne“ tečaje prelepili napis „Slov. krščansko-socialna zveza“. „Slovenec“ se radi tega jezi in pravi, da se krščanski socialci svojega imena ne sramujejo — in nič več. Naj „Slovenec“ raje pove, zakaj so dali klerikalci z belim papirjem prelepiti na lepkih napis S. K. S. Z.? So pač

Naša slika predstavlja topove, ki so jih vzeli Italijani Turkom pri zavzetju Tripolisa. Turki so namreč tako naglo zapustili Tripolis, da niso utegnili vzeti topove seboj. Za Italijane ti turški topovi nimajo mnogo pomena, ker niso dosti vredni.

morali imeti nekaj vzrok in ako ta vzrok za klerikalce ni sramoten, zakaj ga ne povedo? Zato, ker ime S. K. S. Z. v Ljubljani — res ne vleče!

Italijanski begunci. Ko se je pričela vojna je vladalo po celi Italiji veliko navdušenje, in vsak je hotel odpotovati v Afriko. Tudi beneški Slovenci so se zelo veselili vojske, ker so jim obljubili posestva v Tripolisu zastoni. Ali to veliko navdušenje se je takoj poglelo, precej ko so prišla slaba poročila z bojišča. Posebno pa jih je poparilo, ko so prišla poročila, da so zopet zavzeli Tripolis Turki. Mnogi so se radi tega odtegnili vojaški dolžnosti in dezertirali v Avstrijo. Sedaj je mnogo takih na avstrijski strani, kjer se ponujajo za delavce za vsak denar in tudi zastoni, samo da jih sprejmejo pod streho.

Slovski karjani na Gorškem. Tudi gorško učitelstvo šteje v svoji vrsti nekaj krščansko-smrdečih učiteljev, kateri se zelo odlikujejo po svoji „učenosti“ in „razumnosti“, posebno pa so se izkazali krščanske pri učiteljski konferenci dne 31. oktobra. Njihov vodja, nekdanji kapucin Balic, je predlagal, naj bi se ne vršile okrajne konference na petek ali kvatern dan, ker učitelji so prisiljeni grešiti, ker jedo golaš! Predlog je bil sprejet z velikanskim smehom in Balica so poslali h kapucinom na „štokliš“!

Akad. društvo „Slovenija“ na Dunaju je izvolilo za zimski tečaj 1. 1911/12. sledeči odbor: Stanko Vrant, predsednik; Rude Trošt, podpredsednik; Ivan Šlibar, tajnik; Anton Svetina, blagajnik; Josip Rus, knjižničar; Josip Rus, gospodar; Hinko Prelovec in Blaž Lipar, namestnika; Božidar Kusel, Ivan Sajovic in Fran Zdošek, pregledniki.

Izkaz posredovalnice slovenskega trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani. Sprejme se: 1 knjigo-

vodja, 1 korespondent, 1 kontorist, 3 pomočniki mešane stroke, 2 pomočnika manufakturne stroke, 1 pomočnik modne in galanterijske stroke, 1 kontoristinja, 6 prodajalk, 6 učencev. Službe išče: 2 knjigovodje, 2 korespondenta, 3 kontoristi, 5 poslovodij, 3 potniki, 6 skladiščnikov, 26 pomočnikov mešane stroke, 8 pomočnikov železniške stroke, 12 pomočnikov manufakturne stroke, 14 pomočnikov spe-cerijske stroke, 3 pomočniki modne in galanterijske stroke, 21 kontoristinj, 18 blagajničark, 15 prodajalk, 7 učencev, 3 učenke. Posredovalnica posluje za delodajalce in člane društva brezplačno, za druge pa proti mali odškodnini.

Volilno gibanje v Mostah. Par let je že minulo, odkar so po zaslugi našega slavnega deželnega odbora zavlada pred durmi Ljubljane v občini Moste tako škandalozne razmere, kakor menda nikjer drugje na Kranjskem. Znani Oražem, bivši župan in sedanjí gostent vlada v občini kakor kak paša. Postave in zakoni so mu deveta briga. Občina stoji radi tega že skoro na robu propada. Napredna stranka je priredila v Mostah v zadnjem času že več shodov, na katerih so mnogoštevilni zborovalci najenergičnejše zahtevali od deželnega odbora sanacijo neznosnih razmer v Mostah. Seveda so vse resolucije in protesti romali v koš. Deželni odbor pač nikdar noče napraviti redu tam, kjer bi bilo potreba, išče pa nered v naravnost vzornih občinah. Ni čuda torej, če Moščani nestrno pričakujejo občinskih volitev, da enkrat za vselej vržejo iz občinske hiše klerikalnega tirana Oražma, ljubljence našega deželnega odbora. Včeraj so se napredni Moščani zopet zelo mnogoštevilno zbrali v gostilni pri Miškotu na Predovčevem Selu, da dajo duša svoji ogorčenosti nad postopanjem deželnega odbora. Na shodu je nastopilo

LISTEK.

MICHEL ZEVACO:

Ljubimca beneška.

— Dandolo! je zamrmral. Dandolo, ki sem mu prodal sliko Rolanda Kandiana!

Iz teh dveh imen se mu je porodila nova misel; Peter Aretino je položil prst na čelo.

— Hm! je dejal. Kar zdi se mi, da je tistemu, ki je zadal ta vražji udarec, nemara ime...

V tem trenutku je ranjenec odprl oči; njegov pogled je obvisel na Aretinu.

— Pogum, gospod, je dejal pesnik, pogum! Ranocelnik pride takoj... Otel vas bomo, na mojo besedo... makar če si nakopljem kako jezo...

Ranjeni mu je mignil z roko.

Aretino se je sklonil k njemu.

— Česa želite?... Ali morete govoriti?...

— Ranocelnik! je rekel Dandolo z naporom.

— Takoj pride... otel vas bo... le pogum!...

— Nel... Umrl bom...

Aretino je hotel ponoviti svoje tolažilne besede; a vrata so se odprla, in ranocelnik je vstopil.

Šel je takoj ranjenemu in videl, da je bodalo obtičalo v rani. Ogledal si je njegovo lego, ne da bi se ga dotaknil; nato je vstal.

Dandolo ga je gledal z mirnim, brezupnim pogledom.

— Vem... da sem izgubljen... je zamrmral. Povejte mi samo... kdaj... moram umreti...

— Zaupajte, je dejal ranocelnik izbegljivo.

— Govorite... vedeti hočem... Ne bojim se...

— Torej hočete?...

— Treba je!

— Torej, je dejal ranocelnik... ako potegnete bodalo iz rane, je mogoče, da se vam je bati česa resnega... a gotovo

ni... Imedje pogum!...

— Razumem, je odgovoril Dandolo. Ali mi lahko daste krepčilo... da bom mogel... govoriti?...

— Prav lahko, je hitel ranocelnik.

In naglo je pobrskal po škatlici, ki jo je imel s seboj.

Vzel je iz nje stekleničico in vlijl Dandolo vso njeno vsebino v usta.

Nekoliko krvi se je prikazalo iz rane, okrog globoko zasa-jenega bodala; obenem pa se je ranjenec smrtnobledi obraz zopet nekoliko pobarval.

— Počutim se bolje, je dejal... Hvala... zdaj lahko greste... zapomnil si bom, kar ste mi rekli...

Aretino je spremlil ranocelnika v predsobo.

— Kaj, mislite, da bo z njim? ga je vprašal.

— Mož bo umrl čez kako uro; umre pa tudi prej, ako mu izderete bodalo...

— Ali ga nič ne more oteiti?

— Nobena reč!

Aretino se je sočutno namrdnil ter hitel k ranjencu nazaj.

— Vse je dobro, je dejal, ranocelnik ima upanje...

— Ne gre mi za to, je rekel Dandolo s trdnim glasom. Odgovarjajte mi naglo in odkrito. Čez pol ure bo nemara pre-pozno...

— Govorite in bodite zagotovljeni moje odkritosrčnosti. Ne hotel bi se lagati...

— Umirajočemu... Dobro... Pred par dnevi ste mi rekli, da je Roland Kandiano vaš prijatelj?

— To se pravi... poslušajte... pohvalil sem se ne-koliko.

Dandolo je očel so se napolnil z obupom.

— Torej, je dejal, bi mu ne mogli prinesiti tajnega naro-čila... in vam ne morem zaupati nečesa, kar se ga tiče jako blizu?

— Oprostite! je vzklilnil Aretino živahno. Nasprotno, za take reči sem vam lahko na razpolago, kolikor hočete. Prav lahko mi je govoriti s Kandiano. On prihaja semkaj. Lahko mi poveste vse, kar je njemu namenjeno. Jaz sem namreč več nego njegov prijatelj: obvezan sem mu.

Dandolo obraz se je razjasnil:

— Torej bi mu lahko izročili pismo?

— Objubljam vam z veseljem.

— In bi bili pripravljeni napisati to pismo, kakor vam ga bom narekoval?

— Prav rad.

— In mi prisežete, da potem pozabite, kar boste pisali.

— Prisegam od srca. Bodite popolnoma brez strahu. Če sem se le malce zlagal, ko sem rekel, da je Kandiano moj prijatelj, vas vsaj lahko zagotovim, da sem mu vdan; njegova podjeta so mi kolikortoliko znana in sem se jih celo udeležil, lahko rečem. Narekujte torej, dragi gospod, narekujte brez strahu...

In nič ne skrbite, narekujte samo to, kar je nujno potrebno; bom že jaz potem prepisal vaše pismo s potrebnimi poetičnimi okraski...

Saj sem vajen takih reči, je dodal Aretino z nemajhnim ponosom.

Obenem je primaknil mizo k postelji, postavil nanjo črnilnik in prinesel papirja; nato je sedel in prijel za pero.

Dandolo je zasledoval te priprave z očesom, polnim tesnobe in bridke nestrpnosti.

— Pišite, je dejal.

In je narekoval:

— Roland!

Umrl bom.

Ranjen sem smrtno; nič me ne more oteiti.

Ko pride to pismo v vaše roke, bo pismo iz večnosti.

Smatrajte ga za sveto resnico.

Roland, bil sem nizek in bojazljiv. Slabost me je zapeljala v zločin.

Ta zločin je povzročil vaše trpljenje.

A če bi šlo samo za vas, morda bi se še potolažil...

Kajti nemogoče mi je pozabiti, da me je dož, vaš oče, pustil živeti v revščini, neudeleževanega pri vladi republike, mene, potomca Dandolo...

Toda, še nekdo je na svetu, ki tudi trpi, in morda še bolj od vas.

To je moja hči.

(Dajle.)

več govornikov, ki so se vsi pečali z razmerami v Mostah. Državni poslanec dr. Vladimir Ravnihar je začetkom svojega govora na kratko orisal razmere v ljudski zbornici, padec Gautschevega kabineta in nastop grofa Stürkha. Nato je prešel na Moste. Poudarjal je, da bi bil deželni odbor v prvi vrsti poklican napraviti red v občini in čuvati zakone, a dela ravno nasprotno. Tudi vladi so dobro znane razmere, ker je bila nanje že večkrat opozorjena, toda tudi ona noče ukrepati ničesar. Stoji pač popolnoma pod vplivom klerikalne stranke. Govornik naglašal neobhodno potrebo kompromisa med obema naprednima strankama za občinske volitve. G. Pustoslemšek izjavlja, da bi moral Orazem pod vplivom neprestanih očitanih izjavljati konsekvence, ali pa dokazati, da se mu dela krivica. Toda možakar ima pretrdo kožo za to. G. Lotrič je poudarjal, da je svobodna občina, ki bi morala biti temelj svobodne države, pri nas prava karikatura. G. Mozetič, pristaja socialistične stranke se je pridružil izjavljanju g. dr. Ravniharja glede skupnega nastopa naprednih strank pri volitvah. Nato je bila soglasno sprejeta resolucija, v kateri zahtevajo občani takojšnji razpis volitev.

Pevsko društvo „Slavec“ priredi v nedeljo dne 12. t. m. „Martinov večer“ z jako obširnimi sporedom. Sodelujeta „Slovenska filharmonija“ in društveni pevski zbor.

Svarilo pred zakotnimi razstavami. Začetkom meseca septembra t. l. je bilo v tukajšnjih dnevnih objavljeno svarilo pred udeležbo na razstavi „Exposition Internationale d'Alimentation Brasserie, Vins et Liqueurs“ v Antwerpnu. Ta razstava se je med tem otvorila. V primeru, da se je kakšna tvrdka tukajšnjega zborničnega okrožja v zvezi z objavljenim svarilo vsled neznanja te razstave udeležila, jo vabimo, da to naznani trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Družbi sv. Cirila in Metoda je poslala tvrdka Adolf in Aleks. Jacobi na Dunaju 43 K 09 v. od prodanega svaščičnega papirja za prvo polletje. Priporočamo pušilcem svaščič papir, ki donša naši družbi gmočnih prispevkov.

Na sv. Volbenka dan je podaril pod geslom N. O. in U. rodoljub Ivan Čelešnik družbi sv. Cirila in Metoda 5 K. Hvala!

Povodoma Izvolitve g. Ribnikarja deželnim poslancem so darovali v gostilni na „Klavinici pri Pepci“ zbrani gostje 10 K 33 v. družbi sv. Cirila in Metoda. K tej vsoti je prispeval g. Fr. Lavtazar sam s 6 K. Hvala rodoljubnim darovalcem! Ob vsaki narodni pridobitvi naj dobi svoj dobiček tudi naša šolska družba.

Električna razsvetljava. Vedno bolj se zanima širja javnost za kovinskonitne žarnice in vsaki dan daje to vprašanje vsemu časnikanstvu povod mnogoterim razmotiranjem. Dozdevno se ni vprašanje prvenstva električne žarnice z vlečeno svetilno nitjo popolnoma pojasnjeno. Iz zanesljivega vira zamoremo sledeče poročati: Kovinskonitne žarnice tvrdke Simens & Halske A. G. bodisi Tantal ali Motan žarnice, so bile napravljene že od prvega početka sem iz vlečene svetilne niti. Ta tvrdka je bila prva, ki je nastopila to edino pravo pot rešitve vprašanja električnih žarnic. Na podlagi pridobljenih pravic so pričele pred nekaj leti ameriške tovarne izdelovati „Tental“ žarnice v velikem obsegu. Dobre izkušnje s temi žarnicami in okolščina, da se je pred tremi leti, akoravno z velikimi težavami posrečilo tvrdki Siemens & Halske A. G. napraviti svetilno nit njenih „Wotan“ žarnic tudi iz vlečene

Wolfram kovine so dale vedno več povoda k nadaljnjim študijam in poizkusom rešitvi tega vprašanja. Končno se je posrečilo Amerikancem spolniti metodo vlečenja Wolframove žice in njene kakovosti. Seveda so bile vse tvrdke navezane na patentovano izdelovanje svetilne niti iz enega samega konca, katera je ovita okoli posebnega stojalca. In končno so se zedinile ameriške tovarne in Siemens & Halske A. G. in so skupno izdelovale po eni metodi te nove Wolframkovinskonitne žarnice in združile vse tozadevne patente. Na podlagi napravljenih pogodb so se sedaj pridružile temu izdelovanju tudi električna tvrdka A. E. G. Union in plinskožarna tvrdka Auer. Na ta način so

tudi ti dve tvrdki upravičene, izdelovati žarnice po teh imenovanih patentih.

Mestna hranilnica v Kranju. V mesecu oktobru 1911 je 336 strank vložilo 153.934,73 K, 321 strank dvignilo 122.332,30 K, 17 strankam se je izplačalo posojil 68.350—K. Stanje hranilnih vlog 5.073.357,76 K. Stanje hipoteknih posojil 3.258.742,88 K. Stanje občinskih posojil 462.467,73 K. Denarni promet 505.893,15 K.

Mestna hranilnica ljubljanska. Meseca oktobra 1911 vložilo je 1465 strank K 720.167,54, 1499 strank pa dvignilo K 888.573,03. Stanje hranilnih vlog koncem meseca oktobra 1911 K 41.422.981,24. Stanje vložnih knjižic 28.856.

Italijansko-turška vojna.

Aneksija Tripolitanijske — gotova stvar!

Italijanski kralj je že podpisal dekret, s katerim proglašal Italija aneksijo Tripolitanijske in Cirenačke in sedaj prihaja konflikt med Italijo in Turčijo v čisto nov stadij svojega razvoja.

Italija obvesti o izvršeni aneksiji vse evropske velike sile, ki se bodo potem morale izjaviti za ali proti aneksiji. Seveda ni pričakovati, da bi se katerakoli velika sila izjavila proti aneksiji, ali vprašanje je,

kaj poreče Turčija?

Kakoršen je položaj danes, ni pričakovati, da bi Turčija na vse to molčala in priznala aneksijo javno, ali pa na ta način, da bi — molčala in ustavila vsako vojno akcijo v anektiranih deželah, nasprotno, ona aneksije gotovo ne prizna in bo morala Italija vseeno zavzeti Tripolitanijsko in Cirenačko z orožjem. To dobro vedo tudi v Rimu in zato se je

Italija na to pripravila,

oziroma se prav resno pripravlja na pravo vojno. Vsega skupaj bo v Tripolitanijski in Cirenački do konca polovice tega meseca okoli 80.000 italijanskih vojakov in sicer: 60 bataljonov pehote, 30 baterij artilerije, 6 eskadronov konjenišva in večje število tehničnih ter specijalnih čet; do konca tega meseca se bo na nahajalo na bojišču najmanj 100.000 italijanskih vojakov, s katerimi se lahko prestopi v ofenzivo proti notranjosti dežele.

Italijanska armada na bojišču je razdeljena na dva vojna kora in sicer se nahaja eden v Tripolisu, drugi pa v Cirenački in vsaki ima svojega poveljnika, vrhovni poveljnik nad vso arma-

do je pa dosedanji vrhovni poveljnik general Caneva. Italijanski načrt je naslednji: zbrati na bojišču najprej dovolj vojaštva, napraviti iz pristaniških mest dobre in sigurne operacijske baze, potem pa polagoma in previdno prodirati proti notranjosti dežele in jo zavzemati košček za koščkom.

Ta načrt je dober, ker boljše je zavzemati deželo počasi pa sigurno kot naglo, ali nesigurno. Italijani so v tem oziru dosti grešili, zato so pa tudi mogli Turki, združeni z Arabci, doseči nekoliko večjih ali manjših uspehov, ki so jih potem hitro razobnili po Evropi kot velike, da celo popolne svoje zmage. Sedaj je postalo jasno že vsakemu, še tako zagrizenemu turkofilu, da so s poročili o svojih „zmagah“

Turki Evropo mistificirali.

Koristi nimajo Turki od tega čisto nobenih, pač pa veliko škodo, ker v bodoče jim ne bo nihče verjel, tudi če bodo poročali resnico, ampak se bo vedno čakalo, da se turška poročila potrdijo tudi z neturške strani.

O italijanskem vojnem brodogojstvu se še vedno ne ve ničesar in niti danes še ni nobenih pozitivnih vesti o kaki nameravani akciji italijanskega vojnega brodogoja v Egejskem morju in zato se niti danes še ne ve, ako misli raztegniti Italija svoje vojne operacije tudi na azijsko in evropsko Turčijo, pač pa se poroča, da namerava izgnati Turčija v tem slučaju vse italijanske državljane, česar do sedaj še ni storila, četudi je to bilo sklenjeno. Nobenih avtentičnih poročil ni niti o kaki nameravani turški vojni akciji proti Eritreji, laški koloniji ob Rdečem morju.

Mali ljudje.

(Milan Pugelj: Mali ljudje. Založila Ig. pl. Kleinmayer in Fed. Bamberg. Ljubljana 1911. 236 strani. Cena 2,60 K.)

Zimska pokrajina, razvožena snežena cesta, ob nji smerekov gozd in znamenje, v ozadju beli griči, obrobjeni z rdečo zarjo, nad zemljo jasna zimska noč, polna zvezd — po cesti pa se pomika samotnen voz s tremi osebami: študent, voznik spredaj, zadaj pa ženska z otrokom v naročju. Taka je naslovna slika Pugljeve zbirke. Mislili bi si morebiti, da je to naslikano kar tako — toda to je povest. Študent ki sedi v kočuh zaviti poleg voznika, je pisatelj, ki se vov domov na Dolenjsko k smrtni postelji svojega očeta. Toda na vozu se godi še druga povest. Ženska, ki sedi zadaj na vozu z otrokom v naročju je Rekarjeva, doma iz njegove vasi. Odšla je v svet in se vrača sedaj z otrokom domov. Tudi voznik ni brez pomena, kajti voznik Jaka je bil ne-

koč — in je še — zaljubljen v Rekarjevo; toda ona je bila lepa, on pa ni bil lep in tako je šla rajši v svet, nego da bi ga bila vzela.

In ko se tako vozimo v zimski noči, izvemo celo povest. Pisatelj nam slika mišljenje in čustvovanje onih ljudi, kakor se kaže v njihovih okornih, zavutih, neizbranih izrazih, ki jih zna tako, kakor se govore, napisati samo oni, ki je sam bival med dolenjskim narodom in kakor jih vidimo napisane tudi tukaj. Povesti je naslov „Mali ljudje“ in je po našem mnenju najboljša v tej zbirki. Obdelana je preprosto in naravno in izvedena je od kraja do konca s fino psihologijo: moralno stališče kmečkega človeka — voznika, ki je pripravljen vse pozabiti, ako bi ne izvedeli ljudje in ponos ubogega dekleta, ki ne mara sprejemati darov usmiljenja, kjer ni pojmovanja za nje čustva, poleg tega govorica, namigavanja, neodločnost, primere — vse je tu umetniško izvršeno in v tej sliki vidimo čelga pisatelja.

Njegove povesti in črtice se ne igrajo z najvišjimi filozofskimi in drugimi problemi, njemu je snov življenje, kakor je. Povesti mu teko izpod peresa kakor taka zimska pot: vidi človeka in njegovo povest in o obeh ve povedati modro premišljeno besedo. Pugelj se ne suče rad niti v najvišjih krogih, v solnčnih višavah življenja, niti v najnižjih — na dnu življenja, ampak ga zanimajo pred vsem srednji ljudje, navadni junaki, ali kakor jih je sam nazval: Mali ljudje. Ta zbirka obsega devet povesti: V letih nerodnih — Zimska pot — Hlapci — Osat — Na gradu — Sestane — Krst — Vrane — Pismouk. Nekaj jih je bilo že natisnjenih, nekaj jih čitamo tu prvič. Vse niso kakor Zimska pot. Najboljša za njo je menda „Krst“, ki je tudi zajeta iz kmečkega življenja. Druge so večinoma iz gosposkih krogov. Namesto „Vran“ bi bilo morda boljše kaj drugega, ker pravzaprav ne spadajo v to zbirko, ki hoče imenu primerno kazati nekako celoto.

Milan Pugelj je prišel z Dolenjskega in se je že nekaj let oglašal kot Roman Romanov in pod pravim imenom v raznih naših časopisih kot pesnik in kot novelist. Bil je priljubljen pripovedovalec.

Nastopil je šele sedaj s prvo zbirko pred javnost in je hotel nekako pokazati, kaj hoče. Dasi spada med mlajši rod, ga vendar ni tako zmotila moderna, da bi postal nerazumljiv. Ostal je zvest samemu sebi in se ni dal dosti pod vpliv drugih. Jezik njegov je pristna dolenjsčina, preprosta in lahka, snovi primerna. Snov mu nudi deloma preprosta dolenjska zemlja, deloma malomestno življenje.

Sam se ne stavi niti na to niti na ono stran, ampak ostane vedno samo pripovedovalec: češ tako je, pa premislite.

Ne vabi ga niti Nietzsche, niti Tolstoj, nobena skrajnost, zato ni tendenciozen, pač pa resničen. In ta resničnost mu zadostuje, da pokaže idejo jasno prostodušno in razločno. Tuintam mu ugajajo ponesrečeni ljudje, ki ne zmagujejo nad življenjem, in jih pokaže s primerno segavostjo. Tuintam spominja na Čehova ali na Maupassanta. Skratka: njegove Male ljudi redi in ubija, dela in rodi življenje, velika vsevladajoča sila, ki se ji tuintam upirajo ljudje, toda ona gre svojo moč po poti, mimo njih in preko njih. Pugljevi junaki se tudi po večini ne ukvarjajo z nevaležno mislijo, kako bi izpremenili cel svet, skušajo le ustvariti življenje sebi primerno. Ako ne zmagajo razmer, grejo dalje svojo pot in se skušajo zadovoljiti s tem, kar in kakor je. Tuintam pride kot rešnik alkohol (Na gradu) tuintam nenadna smrt (Osat). Drugače imamo pred seboj navadne slučaje, ki jih stokrat prinese življenje pred seboj. „V letih nerodnih“ vidimo mladega hišnega učitelja, ki se zaljubi po neprevidnosti v domačo gospo. Namesto da bi na podlagi te ljubezni vzrastel — mali človek pade, kajti namesto da bi igral kavalirja, fotografira skrivaj nje podobno — kar postane usodno. Vsled neke pomote pri igri, — ker se boji, da bi prišla na dan njegova skrivnost — mora zapustiti službo in oditi v svet. Ni zmagal razmer — zato je pal. V „Osatu“, ki je sicer ena boljših slik v tej zbirki, vidimo istotako malodušnega človeka, ki v službi ne uspeva, ker njima nastopa. Doma govore o njegovi bodočnosti — on pa je brez službe. Smrt konča to naravno tragedijo človeka brez sile. V Hlapcu in Pismouku vidimo bolj tipe, kakor povesti, karakterizacija pa je v obeh izborni izvedena, dasi je v Hlapcu že blizu

pretiranosti. „Sestane“ je jako lepa črtica.

Splošno ima Pugelj še lepše in boljše stvari, nego jih je zbral v tej zbirki, toda tudi ta zbirka je srčkana. Ako hočemo kmalu čitati drugo je seveda treba, da se najprej seznanimo s to in jo zato bralcem toplo priporočamo, ker bodo v nji spoznali eno boljših moči mlajše generacije.

Slovensko deželno gledališče.

J. Strauss: Cigan baron.

Oddahne, prav prijetno oddahne si človek, ko po raznih nezgodnih Leharjih etc. sliši enkrat opereto, ki je vredna življenja, in je povrh še izvajana kakor se spodobi. Publiku se vendarle dela krivica, če se ji očita, da ravno ona v prvi vrsti vzdržuje tisto šund-opereto novejših dobe z glupo vsebino, neslanimi dovpti in trivialno godbo. Saj vidimo, kako je: taka-le moderna brezduha opereta živi na enem gledališču po eno, dve sezoni, vprizori se ob gromoviti reklamirani živahnem sodelovanju plačane klake, roma po vseh gledaliških odrih, priroma nazadnje tudi eventualno v ljubljansko deželno gledališče, po navadi takrat, ko so je drugje že prav do grla siti — no, nazadnje pa roma v arhiv, odkoder se hvalabogu ne vrne nikdar več. Občinstvo ima vendarle toliko okusa, da mu nobena reklama ne more dopovedati, da je to dobra stvar, zaradi reklame jo gre gledat, pa jo samo neglede na desno in levo sodi in — obsodi.

Taka-le „staromodna“ opereta, kakor je recimo J. Straussov „Cigan baron“ pa vendarle ne pride nikdar iz mode, vedno iznova in iznova zna občinstvo privabiti v gledališče in nazadnje pride celo na repertoar — dunajskega dvornega gledališča. Da, občinstvo ima več okusa, nego bi človek mislil tako le na prvi pogled.

Hvaležni smo našemu gledališkemu ravnateljstvu, da nam je spet vprizorilo „Cigana barona“, še bolj seveda smo mu hvaležni, da ga je vprizorilo tako, kakor ga je to pot. Kajti to lahko rečemo brez ovinkov in zahtev, da smo bili s predstavo v vsakem oziru popolnoma zadovoljni.

Od solistov sta nas — ne zadovoljila ampak — naravnost iznenadila gđc. Thalerjeva in gđc. Ilčić. Vloga ciganskega dekleta Saffi je gđc. Thalerjeva pela in igrala dovršeno. Njen glas je, se zdi, čedalje močnejši in sigurnejši, njena igra pa dobro premišljena, temperamentna kjer je treba in kjer je treba mirna in nežna. Lahko rečemo, da boljše subrete od časov gđc. Polakove nismo imeli. Gđc. Thalerjevi je bil po drugem dejanju izročen lep šopek. Ravnotako napreduje gosp. Ilčić od dne do dne v pevskem in igralnem oziru in je dosegel v obeh tako višino, da bi si vsako gledališče lahko čestitalo na tako izbornem operetnem tenorju. Sobotna predstava nas je iznova prepričala o njegovih vsestranskih virih. — Gosp. Povh je bil v igralnem oziru prav dober, ker ni pretiral; žal, da se mu stvar tudi v pevskem oziru ni tako posrečila. — Isto lahko rečemo tudi o gospej Bukšekovi. — Prav simpatična je bila gospa Otáhalova, bila je izborna pri glaslu in nas je tudi v igralnem oziru čisto zadovoljila. — Vloga, ki jo je imela v rokah, gospa pl. Foedrantspergova, je sicer pisana za alt in v igralnem oziru ni hvaležna, a gospa pl. Foedrantspergova je storila vse, da jo je privedla do veljave. — Kakor redno, moremo izreči svoje popolno priznanje v vsakem oziru našemu

MALI LISTEK.

Biblija, znanost in cerkve.

Spisal Jaroslav Pallardi.

(Iz 24. zvezka knjižnice češko „Svobodno Misli“).

O tem, da je bog ustvaril tudi to prasnov, iz katere bi bilo vse nastalo, biblija ničesar ne pove, in moramo torej priznati, da se židovska pripoved o stvarjenju sveta, ohranjena v starem zakonu, v omenjeni smeri ne razlikuje od podobnih bajk drugih narodov.

V babilonskih razvalinah je bila najdena ploščica iz žgane gline, na kateri je s starodavnimi klinastimi črkami pisano, kaj so verovali stari Babilonci o stvarjenju sveta. Na tej čudni listini beremo, da se je v začetku uprla Tiamat, pramorje in mati bogov, proti bogovom. Marduk, bog svetlobe in jutranjega ter pomladanskega solca se je vzdignil proti Tiamati, premagal jo je in usmrtil, razpolovil njeno telo, napravil iz ene polovice zemljo, iz druge pa nebo, s katerim je obenem ločil vodovje, ustvaril na nebu nebesne luči, sonce, mesec in zvezde, na zemlji pa rastline in živali. Nazadnje je napravil iz prsti prve ljudi, moža in ženo.

Primerjajmo s tem pripovedovanje biblije v 1. poglavju prve Mojzesove knjige!

Izraelski bog (elohim-bogovi) je ločil zemljo in ovzdušje, ustvaril svetlobo, ločil svetlobo od teme, imenoval svetlobo dan in temo noč, in bil je večer in bilo je jutro prvi dan.

Rekel je tudi Bog: „Bodi obok v sredi voda in loči vode od vod.“ In napravil je Bog obok in ločil vode, ki so pod obokom od vod, ki so nad obokom, in zgodilo se je tako. In imenoval je Bog obok nebo. In bil je večer in bilo je jutro drugi dan. In rekel je Bog: „Zberoj naj se vode, ki so pod nebom, na en kraj, in prikažejo naj se suha tla. In zgodilo se je tako. In imenoval je bog suha tla zemljo, zbrane vode pa je imenoval morje. — Tretji dan je ustvaril rastline, četrti dan luči na nebu, sonce, mesec in zvezde, peti in šesti dan živali, nazadnje pa človeka.

Soglasje obeh bajk, babilonske in biblične, je čisto jasno.

Biblična pripoved o stvarjenju sveta ne vzdržuje seveda znanstvene kritike. Temelji na nazorih, ki jih je znanstveno raziskovanje že davno ovrгло, nekatere trditve si pa kar med seboj nasprotujejo:

Pozornega bralca biblije gotovo preseneti, če primerja vrste 3—5, 11—13, pa 14—18 prvega pogl. prve

Mojzesove knjige. Tam bere, da je bog prvi dan ustvaril svetlobo, ločil takoj svetlobo od teme, svetlobo imenoval dan, temo pa noč. Šele četrty dan pa je ustvaril luči: sonce, mesec in zvezde, da bi delile dan od noči.

To nasprotje je nekoliko mirnejše, če vpoštevamo, da so v starih časih smatrali svetlobo za posebno fino materijo, kar je bilo seveda popolnoma napačno.

Vsak ve, da rastline ne morejo rasti brez vplivanja solnčnih žarkov, vendar pa beremo v 11.—13. vrsti, da je bog že tretji dan, torej pred solncem, ustvaril travo, rastline in drevesa.

Ta mesta spadajo k številnim primeram, da pisatelji biblije, ki so bili po nauku cerkve razsvetljeni od sv. duha, niso nič več vedeli o stvarjenju sveta, nego njih vrstniki, in da so pri pisanju „sv. pisma“ ravnali pač tako, kakor zmotljivi ljudje, ovladani od napačnih nazorov svoje dobe.

Sam spada tudi napačno mnenje o obliki sveta, ki ga je katoliška cerkev trdovratno branila do konca osemnajstega stoletja in je preganjala učnjake kakor Gallileja, Giordana Bruna in Campanello, ki so premagane in nevzdržljive biblične nazore pobijali z znanstvenimi razlogi.

Po mnenju starih Kaidejcev (Babiloncev) je bila zemlja trdna snov,

plavajoča na spodnjih vodah. Nad njo se je vzpenjal trdni nebesni obok, deleč od zemlje in spodnjih voda gornje vode, od katerih je včasih skozi posebne odprtine v trdnem nebesnem oboku padel kak del na zemljo. Na nebesnem oboku so bile pritrjene luči: sonce, mesec in zvezde, ki so se s celim nebesnim obokom sukale okoli zemlje, ki so jo smatrali za negibljivo središče celoga vesmira.

To nepravilno naziranje o uredbi vesmira so prevzeli stari Židje od kaldejskih sosedov, in srečavamo se z njim tudi v pripovedovanju o stvarjenju sveta v prvem poglavju prve Mojzesove knjige, kjer beremo v vrstah 6—8: „Rekel je tudi Bog: Naj bo obok v sredi voda in naj deli vode od voda. In napravil je Bog ta obok in razdelil vode, ki so pod obokom, od voda, ki so nad obokom. In zgodilo se je tako. In imenoval je Bog obok nebo. In bilo je jutro in bil je večer drugi dan.“

Na drugih mestih starega zakona beremo stvari, ki so popolnoma v soglasju s prvim poglavjem prve Mojzesove knjige; tako na pr. v knjigi Jozue, 10, 13: „Tedaj je stalo sonce sredi neba in ni hitelo k zahodu celi dan“, ali pa v CIV. psalmu, 5: „Ki si postavil zemljo na njene stebre, da se ne premakne na veke vekov.“

Danes ve vsak otrok, da se zemlja

suče okoli solca in ne narobe, pisa-telji „sv. pisma“ pa tega niso vedeli, morali bi pa vedeti, če bi bili res od sv. duha razsvetljeni.

Tretji dan je bog ustvaril „travo, rastline in drevesa“, peti dan „golazen, ribe, vse vodne živali in ptice“, šesti dan pa „goveda, črve in živali na zemlji“ in nazadnje tudi „človeka po svoji podobi, moža in ženo“, torej oba naenkrat. — Tako beremo v prvem poglavju prve Mojzesove knjige. Sledeče drugo poglavje pa popisuje stvarjenje prvih ljudi drugače, kajti tam beremo, da je bog napravil moža Adama iz prsti, mu je vdahnil v nosnice življenje, potem ustvaril raj in vanj postavil Adama. Tam je pripeljal k njemu vse živali, da jih človek po svoji volji imenuje, in ko je bilo vse to izvršeno, mu je šele prišlo na misel, da „ni človeku dobro biti samemu“, in odločil se je, da mu „napravi pomočnico, ki naj bo pri njem. Pustil je torej, trdno spanje na Adama past, in on je zaspal. In vzel mu je rebro, in napravil je iz rebra ženo, in jo je pripeljal k njemu. In oba sta bila naga in ni ju bilo sram.“

Razlika med pripovedovanjem o stvarjenju človeka v prvem in v drugem poglavju je jasna in ima svoj vzrok v tem, da je pisatelj prve Mojzesove knjige zajemal snov za svoje pripovedovanje vsaj iz dveh različnih virov, od

marljivemu gosp. Bukšku in gosp. Križaju. — Gosp. Horský slednjič je iznova dokazal, da se nismo nič zmotili, ko smo dejali, da je naše gledališče z njim pridobilo prav dobro in porabno moč. — Zbori so bili dobro naštvirani, orkester je sviral pod taktirko Jeremiáševu, ki je opereto naštviral, prijetne Straussove melodije s pravim temperamentom, da je bilo veselje poslušati. — Režiji bi svetovali, naj tiste čudne lučice v 2. dejanju, ki imajo biti večje ali kresnice, v prihodnje raje izpustijo. — Gledališče je bilo razprodano.

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

Parlamentarna situacija. Hohenburgerjev pogoj. Klofačeva izjava. Ogorčenje med slovanskimi poslanci.

Dunaj, 5. nov. Afera o dr. Hohenburgerjevih pogojih glede vstopa v Stürgkhov kabinet zavzema vedno resnejši obseg. Kljub raznim dementijem od oficijelnih strani se v slovanskih parlamentarnih krogih vest še vedno vzdržuje. Potrjuje jo celo „Neue Freie Presse“, ki naglašja, da se je izvršilo izdajstvo v nemških vrstah.

Lvov, 5. nov. Med Poljaki vlada radi Hohenburgerjeve afere velikansko ogorčenje. Vsi listi energično protestirajo proti temu, da bi bil najvažnejši resort avstrijske vlade, justično ministrstvo eksekutivni organ „Nationalverbanda“.

Dunaj, 5. nov. O parlamentarni situaciji se poroča sledeče: Politična situacija, ki je bila do včeraj za Stürgkhov kabinet še dovolj ugodna, se je z razkritjem Hohenburgerjevih pogojev silno poslabšala. Stürgkhov kabinet je skoro nemogoč.

Praga, 5. nov. Povodom obletnice bitke na Beli gori je imel državni poslanec Klofač shod, katerega se je udeležila velikanska množica ljudstva. Klofač je na shodu izjavil, da je sedaj po razkritju Hohenburgerjeve afere čisto jasno, da Stürgkh ne bo hodil po Gautschevi ampak po Biererthovi poti. Češki narodni socijalci raditega do kabineta, v katerem sedi Hohenburger nikakor ne morejo imeti zaupanja in bodo stopili proti vladi v najstrožjo opozicijo. Svojo akcijo prično takoj jutri. Že danes je gotovo, da češki narodni socijalci razven prvega čitanja proračunske predloge ne dopuste nobene predloge. Če pošlje Stürgkh jutri zbornico domov in prične vladati s § 14, si bo češki narod znal tudi drugače pomagati. Koncem svojega govora je Klofač izjavil, da prične takoj jutri z najstrožjo opozicijo. V slučaju pa, če se češki enotni klub s tem ne bo strinjal, nastopijo narodni socijalci popolnoma svojo pot.

Dunaj, 5. nov. Prof. Braj je definitivno odklonil poljedeljski portelj, vsled česar ostane isti nespopolnjen.

Italijansko-turška vojna.

Aneksija Tripolisa in Cirenajke. Oficijalno poročilo o bitkah pred Tripolisom.

Rim, 5. nov. Kralj Viktor Emanuel je danes podpisal dekret, s katerim se razglasa aneksija Tripolisa in Cirenajke po Italiji.

Dunaj, 4. nov. Italijanski zunanji minister je o aneksiji Tripolisa in Cirenajke je obvestil vse velevalisti. V svojem poročilu povdarja, da so vse vesti o turških zmagah neresnične in da je položaj italijanske armade najugodnejši. V slučaju, če

katerih je vsak slikal stvar drugače.

Po mnenju biblije je bil svet ustvarjen v šestih dneh. Neovrgljiva znanstvena raziskavanja pa so dognala, da svet ni mogel nastati v tako kratkem času. Iz tega razloga porablja cerkveni pisatelji za zagovor, da šesteri dnevi v bibličnem pripovedovanju ne pomenijo navadnih dni po 24 ur, temveč šest razdobij, katerih vsako je lahko trajalo prav dolgo. Če si pa pozorno preberemo ta mesta v prvi Mojzesovi knjigi, se takoj prečimo, da ne prenesejo take nasilne razlage, kajti iz besed biblije „in bil je večer, in bilo je jutro prvi dan — drugi dan — tretji dan“ je jasno, da se v bibliji ne gre za razdobja, ampak za resnične dneve v našem pomenu besede. Mi moramo kratkoma obstajati na tem, da je pisatelj prve Mojzesove knjige res verjel, da je bil svet ustvarjen v šestih dneh, torej v šestkrat 24 urah. Napisal pa je to zato, ker ni imel niti približno pravilnega pojma o tem, kako je svet nastal in kako se je zemlja s svojimi prebivalci razvila.

Sicer so pa krščanske cerkve in židovska cerkev vedno smatrale razlago o stvarjenju sveta v šestih navadnih dnevih za pravilno in katoliška cerkev se je drži še danes, kajti papež Pij X. je v svojem syllabu prepovedal vsako razlago biblije, ki bi se razlikovala od prvotnega besedila.

Ko smo to ugotovili se spustimo v kritiko bibličnega pripovedovanja o stvarjenju sveta na podlagi znanstvenih podatkov.

Turki ne bodo sklenili miru, tedaj je pripravljena Italija izvršiti akcijo, ki bo ogrožala obstoj evropskega miru.

Pariz, 5. nov. V diplomatičnih krogih se zatrjuje, da je aneksijski dekret najboljši povod, da Turčija sklene mir.

Rim, 5. nov. Semkaj so danes došla oficijalna poročila o bojih pred Tripolisom. Vse turške vesti so zlagane. Vest, da bi bil general Caneva ujet je popolnoma izmišljena. Vsi turški napadi na Tripolis so bili dosedaj sijajno odbiti.

Rim, 5. nov. Iz Tripolisa se poroča, da je prišlo med Arabci in Turki do nesporazumljenja, vsled česar se bodo Arabci umaknili in prepustili Turke samim sebi.

Razne vesti.

* **Interesantna poroka.** Iz Pariza se poroča: Meseca junija se je mudil tukaj 21letni Marokanec Brahim ben Mulay iz odlične marokanske plemeniške rodbine. Odšel je kmalu v Saint Etienne, kjer si je ogledal tamonjho orožarno. Tu se je krčevito zaljubil v hčerko mestnega davčnega ravnatelja, Rozo Beauque. Ker je ni mogel poročiti po mohamedanskem obredu, se je odločil za civilno poroko. V nedeljo se je v mestni hiši vršila slavnostna poroka, ki je vzbudila velikansko senzacijo. Na nogah je bilo več kot polovica mesta. Ljudstvo je vse zamaknjeno gledalo nevesto, ki je bila oblečena v elegantni francoski obleki, dočim je prišel ženin v maroški mohamedanski narodni noši. Čudna poročena sta si izbrala za svoje domovje Maroko.

* **Dvoboj med dvema kmetoma.** Iz Budimpešte se poroča: Kmet Filip Jesenec iz Spodnjega Czelkaca na Ogrskem se je nepričakovano hitro vrnil domov in zapazil, kako je njegova žena kramljala s posesnikom Aleksandrom Marisom. Radi tega je nastal med obema kmetoma hud prepir, nakar sta se na predlog gospe odločila na dvoboj. Jesenec je zgrabil sekuro, Maris nož, gospa je pa dvoboj vodila. Vršil se je kar na hišnem dvorišču. Pri prvem spopadu je Jesenec prešel svojemu nasprotniku črepinjo, nakar je odšel takoj v Arad in se zglasil na sodišču z besedami: „Jaz sem svojega nasprotnika v dvoboju ubil.“

* **Nesrečna mati.** V vasi Vadovice v Galiciji je te dni povozil avtomobil vdovo vaškega sodnika Stoliha. Stoliha je obležala na mestu mrtva. Zapustila je 18 otrok, od katerih je 10 nepreskrbljenih.

* **Newyorške številke.** Par Interesantnih števil in datov o velikanskih izdatkih v Newyorku bo mogoče interesiralo naše občinstvo. Leta 1910. je newyorško mesto izplačalo svojim 107.000 delavcem nič manj kakor 88 milijonov dolarjev, 267.488 dolarjev za telefonsko službo, 108.215 dolarjev za avtomobilsko službo in 338.000 dolarjev za inzerate. Mesto samo je naraslo tekom zadnjih let za 1.300.000 prebivalcev. Sedaj imajo samo še tri ameriške države več prebivalcev kakor mesto Newyork. V mestu pride na vsako minuto porod, na vsakih sedem minut smrt. L. 1919. je bilo aretiranih 119.000 oseb, med temi 33.400 domaćinov, 800 Rusov, 7500 Italijanov, 9000 Angležev, Ircev, Škotov in 4000 Nemcev.

* **Aretacija nevarnega mednarodnega žepnega tata.** Berlinski policiji je delal že dalje časa veliko preglavico voditelj mednarodnih žepnih tatov, ki je razvijal svoje delovanje po Berlinu z velikansko spretnostjo. Možakar je ogrski „trgovec“ Pavel Weiss, ki je bil pred kratkim obsojen na večmesečno ječo, a kazni še ni prestal. V berlinskem dvornem gledališču je te dni ravno gostoval slavni italijanski tenorist Caruso. Med predstavo je policija aretirala ogrskega natakara Lissaja ravno v trenutku, ko je ukradel neki dami iz žepa denarnico. Pri aretaciji je Lissaj priznal, da je prišel z Weissom „kraljem žepnih tatov“ skupno v Berlin in izvršil že nebroj žepnih tatvin, ne da bi mu prišlo na sled. Zahajal je navadno v najboljše kroge in navadno tudi vse okradel potem pa zginil.

* **Pivovarna se je podrla.** V Le Meriotu na Francoskem se je zrušila čisto na novo zidana pivovarna. Pod razvalinami je našlo nad 50 ljudi smrt. Dosedaj so potegnili iz razvalin 5 mrtvih in 8 težko ranjenih.

* **Tatu zadela kap.** Neka gospa na Dunaju je šla z doma, ko se je pa vrnila se je zelo začudila, kajti našla je vrata odprta. Ko vstopi, zagleda človeka ki je praznil omaro. Začela je kričati na pomoč; v tem trenutku pa se je tat zgrudil na tla in bil pri priči mrtev: zadela ga je od naglega strahu kap.

* **Vojska zaradi brade.** Zgodovina vojsk nam nudi brez števila primerov, ko je nastala vojska zaradi čisto neznatnih vzrokov. Svoj čas bi gotovo ne bilo prišlo do vojske med Turčijo in Benecijo ko bi takrat Benecani ne bili imeli navade, da so se popolnoma briili. Veliki vezir je zahteval od beneškega poslanca, da naj oblubi da se bodo Benecani držali neke pogodbe, in sicer po mohamedanski šegi t. j. naj priseže pri svoji bradi in pri bradi proroka Hohameda. — Poslanec pa odgovori, da nikdo v Benetkah nima brade. — „Vi ste torej opičji narod?“ — se je zadir veliki vezir. Na tako žalitev je poslanec raztrgal pogodbo, posledica pa je bila krvava vojska, kjer je poginilo 30.000 kristjanov in 150.000 Turkov!

* **Ogrska kopališča v francoskih rokah.** Iz Budapešte se poroča: Poljedeljski minister grof Serenyi je sporočil nekemu časnikarju, da je ogrska vlada sklenila oddati vsa največja kopališča znani francoski hotelski družbi Ritz v najem. Tvrda se bo morala zavzeti, da bo v podjetja investirala že prvo leto 6 milijonov frankov. Vrh tega bo morala tudi po vseh večjih evropskih mestih ustanoviti informacije pisarne za tujce, ki bodo izvajale tujce v ogrska kopališča.

* **Morilec kot graditelj zrakovplov.** Kakor se poroča iz Kopenhagna, se nahaja v kaznilnici Horsens neki morilec Artur Jørgerson, ki je bil obsojen v dosmrtno ječo, Jørgerson je bil izpuščen kot monter. Sedaj je zaprt že dve leti. Radi dobrega obnašanja je dobil dvooljenje, da se lahko med prostim časom peča z raznimi tehničnimi poskusi. In res se mu je posrečilo konstruirati model zrakovplova, ki je po mnenju izvedencev nekaj izbornega. Model je sedaj razstavljen v kaznilnični pisarni. Kakor se zatrjuje, se bodo vplivne osebe obrnile na kralja s prošnjo, naj nadarjenega Jørgersona pomilosti in mu tako omogoči nadaljnje študije.

Lastnik, glavni in odgovorni urednik

Milan Plat.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

lako zanimiv, zabaven in poučen list s slikami je

„Ilustrovani tednik“

ki izhaja vsak petek ter stane četertletno K 1.80.

Zahtevajte ga povsod! Naročite ga in inserirajte v njem!

Naslov: Ilustrovani Tednik, Ljubljana.

ETERNIT-tovarna

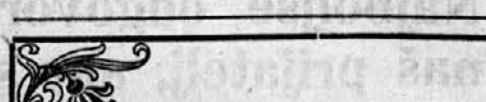
Patent HATSCHEK

Najboljše pokrivanje streh

General. zastop: V. Janach & Co., Trst.

Glavna zaloga:

T. Korn, Ljubljana.

Trgovec ali obrtnik

mora, ako hoče napredovati, opozarjati občinstvo na svojo trgovino. Reklama je duša vsakega podjetja in vsak trgovec ali obrtnik,

ki noče biti skrit

samo v svoji ulici, ampak hoče dobiti odjemalce iz vseh delov mesta in tudi z dežele,

bo inseriral v „Jutru“

ki se čita in je priljubljeno povsod po Slovenskem.

Angleško skladišče oblek O. BERNATOVIČ Ljubljana, Mestni trg 5

priporoča svojo veliko zalogo

oblek, ulstrov, raglanov, zimskih sukenj, kakor tudi kratkih sako (mikado) z razno kožno podlago za gospode.

Velika izbira kostumov, dolgih double plaščev, kožuhovinastih jopic in paletotov, kril in bluz za dame. Vse v najmodernejšem kroju in barvi.

Solidna postrežba.

Priznana nizke cene.

Učiteljska tiskarna, Franciškanska ulica št. 8.

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svojo bogato zalogo najnovejših tiskovin za šole, krajne šolske svete, županstva in druge urade. — Tiskarna sprejema vsa vrsta knjižna in litografsko strojno spadajoča dela ter jih izvršuje točno, okusno in po solidnih cenah. — Tiskanje šolskih knjig in časopisov

Lastno založništvo.

Muzikalije.

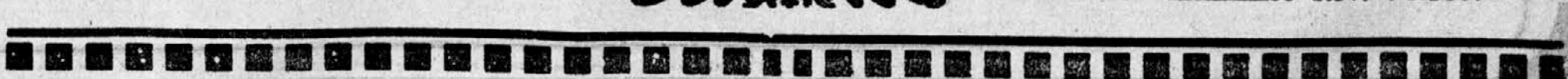
Telefonska št. 118.

Najmodernejša črka

Litografija.

Polna kamnolito št. 78.907.

Kmetska posojilnica **4 1/2 %** ljubljanske okolice

r. z. z. n. z.
obrestuje hranilne vloge po

Stanje hranilnih vlog: dvajset milijonov.

Popolnoma varno naložen denar.

v Ljubljani,
brez vsakršnega odbitka.

Rezervni zaklad: nad pol milijona.

Dobro vpeljana
zavarovalna družba
išče glavnega

zastopnika

za Kranjsko s sedežem v Ljubljani.
Samo zanesljive osebe naj se zglase
pog. šifro „Zavarovalnica 100“ pri
„Prvi anončni pisarni“ Francišanska
ulica 8. 597

Priporoča se za vsa v svojo stroko
spadajoča dela

J. ZAMLJEN

čevljarški mojster

V LJUBLJANI

— Sodnijska ulica št. 3 —

Dobe se tudi izgotovljena obuvala.
Izdeleje prave gorske in telov. čevlje.

FR. KS. KASPER

Ljubljana, Vegova ul., v bližini realke.

Zaloga raznega pohištva

hišnih oprav za spalne in jedilne sobe,
vseh vrst tapetiranega pohištva, na-
slanjačev, otomanov, kakor tudi pisar-
niških oprav, dalje različnih platnenih
in lesenih rolo, žaluzij in železnih val-
čnih zastorov. — Velika množina iz-
gotovljenih oprav za spalne in jedilne
sobe vedno v zalogi.

Priznalna pisma, ceniki in vzorci na
poljubno razpolago.

Zimsko perilo

za gospode, dame in otroke, bluže, spodnja krila,
hišne halje, nočne čevlje, vse v največji izbiri in
najboljši kakovosti v modni in športni trgovini

P. Magdić

Ljubljana, nasproti glavne pošte

**Najboljše odgovori „Slovenu“ vsak
naš prijatelj, ako se naroči na „Jutro“,
ali pa najde novega naročnika!**

Velika zaloga
pohištva in tapetniškega blaga

FR. KAPUS

Marije Terezije cesta 11. (Kolizej.)

Velika izbira vsakovrstnega pohištva za
spalne, jedilne in gosposke sobe. Divane, oto-
mane, žimnice, modroce iz morske trave,
zmednice na peresih, podobe, zrcala, otročje vozičke ter kuhinjsko pohištvo.

Sprejema se tudi oprema hotelov.

Zmerne cene.

Izdelki solidni.

Dobro smo računali

in prav izvolili, da obiskujemo laško kuhinjo ki je po dobri kuhinji, in
pristni kapljici ter točni postržbi znana širom Ljubljane.

Priporočamo jo tudi Vam!

Obiskovalci.

Del. glavnica:
K 8,000.000.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Rez. fond nad
K 800.000.

Stritarjeva ulica šte. 2, (lastna hiša)

Promese za bližnja žrebanja:

Promesa ogr. prem. srečke, cela à K 16.—, polovica à K 9.—.

Promesa ogr. hipot. srečke a K 5.—

Promesa zem. srečke I. izd. a K 8.—

Žrebanje dne 15. novembra t. l.

Žrebanje dne 15. novembra t. l.

Žrebanje dne 16. novembra t. l.

Glavni dobiček K 240.000.—.

Glavni dobiček K 40.000.—.

Glavni dobiček K 90.000.—.

Promese za 1 celo ogr. prem., 1 zem. in 1 ogr. hipot. skupaj samo K 25.—.

Podružnice v Spjetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu in Gorici.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje od dne vloge po čistih **4 1/2 %**

Blagajne in pisarne

c. kr.

priv. splošne prometne banke

podružnica v Ljubljani, prej J. C. Mayer

se od 6. novembra 1911 ne nahajajo več v Stritarjevi ulici št. 6

temveč v novih prostorih

vogal Marijin trg - Sv. Petra cesta

(v hiši „Assicurazioni Generali“).